

La dimensió Social de la Persona

2015/2016

Codi: 102579

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2502443 Psicologia	FB	1	2

Professor de contacte

Nom: Joel Feliu Samuel Lajeunesse

Correu electrònic: Joel.Feliu@uab.cat

Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Equip docent

Miquel Domènech Argemí

Lupicinio Iñíguez Rueda

Luz María Martínez Martínez

Alba Catala Miñana

Prerequisits

L'assignatura no requereix coneixements d'altres assignatures prèviament, però en canvi és convenient haver-la cursat per a seguir moltes de les assignatures que us trobareu al llarg de la carrera, sobretot per aquelles que pertanyen a l'àrea social. Juntament amb *Influència Social i Grups*, de segon, configura una base per tal de seguir la resta d'assignatures del pla d'estudis de Psicologia de la UAB, el qual té un important component social. Us serveix també com a base per a cursar les assignatures de tercer *Psicologia de les Organitzacions* i *Psicologia Social del Món Contemporani*. El conjunt d'aquestes quatre assignatures són la base que us prepara directament per a cursar les Mencions en Anàlisi i Intervenció Psicosocial i de Psicologia del Treball i de les Organitzacions, però també us permet obtenir els coneixements necessaris de la dimensió social que trobareu en totes les mencions de psicologia.

Objectius

Aquesta assignatura vol oferir una aproximació a la naturalesa social, relacional, cultural i històrica dels processos psicològics de la persona, introduint la importància dels processos socials en la comprensió i explicació del comportament de les persones i proporcionant els conceptes que permeten l'acostament a l'anàlisi de la vida quotidiana des d'una perspectiva psicosocial.

Específicament es concreta en:

- Aproximar-se a la disciplina coneguda com a Psicologia Social
- Comprendre que els fenòmens psicològics no són fenòmens privats, és a dir individuals que provenen únicament de l'interior de les persones, sinó que són fenòmens que també tenen lloc en la relació entre les persones.
- Adquirir una sensibilitat crítica envers la psicologia, els seus estudis, teories i mètodes.

Contextualització

La dimensió social de la persona és una assignatura de formació bàsica que pertany a la matèria *Psicologia* i que serveix com a base i punt de partida a l'estudi psicosocial del comportament humà. En les situacions que els psicòlegs i les psicòlogues analitzen i sobre les que intervenen es donen processos psicosocials molt rics i variats. Aquesta assignatura ofereix els instruments conceptuals que permeten comprendre la dimensió social d'alguns dels processos bàsics que conformen les situacions de la nostra vida quotidiana.

L'enfocament d'aquesta assignatura sovint no segueix la lògica del sentit comú i així és el que pot fer-la difícil en un moment donat. Per això recomanem als qui la curseu tenir una actitud oberta a la reflexió i al qüestionament d'allò que pensem que és ben evident. Aquesta assignatura intenta ensenyar-vos a abordar la realitat quotidiana des d'una perspectiva integrada, és a dir, es posa un especial èmfasi a destacar la naturalesa social dels fenòmens psicològics. O dit d'una altra manera a explicar la realitat partint de la base que els processos psicològics són indissociables dels processos socials.

Quan s'inicia l'estudi d'una disciplina científica com la psicologia és freqüent de treballar amb el pressupòsit següent: la disciplina s'ocupa de processos que tenen a veure essencialment amb l'individu i la seva psique. Doncs bé, la psicologia social és una disciplina que trenca una assumpció semblant. Hi ha una multitud de definicions sobre el seu objecte d'anàlisi. Algunes d'aquestes definicions emfasitzen la necessitat de buscar les causes del comportament i del pensament dels individus en situacions socials concretes, d'altres plantegen que la disciplina és la ciència del conflicte entre l'individu i la societat, i també n'hi ha que postulen que l'objecte de la psicologia social està en els fenòmens relacionats amb la ideologia i la comunicació.

Això no obstant, sigui quina sigui la definició de què partim, en totes aquestes hi ha una preocupació comuna: mostrar les determinacions socials i culturals que tenen els fenòmens psicològics. Així, la psicologia social apareix com la matèria que estudia com els processos psicològics i les accions, relacions, interaccions, etc., de la nostra vida quotidiana s'han de concebre i analitzar dins els marcs socials i culturals en els quals sempre es donen. És a dir, la psicologia social es constitueix com un corpus de saber científic que proporciona una dimensió sociocultural a tots aquests fenòmens que considerem habitualment únicament individuals i intrapsíquics.

Camps professionals en què es projecta

Els àmbits d'aplicació de la Psicologia Social són molts i molt amplis perquè el punt de vista que ofereix és aplicable a qualsevol situació d'interacció entre persones i entre grups. La Psicologia Social us permet entrar en camps professionals tan diversos com els estudis de mercat, la publicitat, la gestió de recursos humans, la selecció de personal, la formació, la dinàmica de grups, el treball en equips, la gestió de grups de persones, la intervenció comunitària, la intervenció en problemes socials com la violència juvenil, la violència domèstica i els fenòmens de discriminació social; el paper de les minories en els processos educatius, l'avaluació de projectes, la millora de la qualitat de vida, la mediació i resolució de conflictes i les estratègies i tàctiques de negociació en àmbits educatius, jurídics, familiars i de relacions laborals; la intervenció en mitjans de comunicació social - radio, televisió, Internet, etc.-

També té sortides laborals en recerca sobre processos psicosocials bàsics així com en els diferents àmbits de recerca psicosociològica. Juntament amb altres camps de la psicologia és la base teòrica de subdisciplines com la Psicologia de les Organitzacions, la Psicologia Jurídica, la Psicologia de la Comunicació, la Psicologia Política, la Psicologia Ambiental i la Psicologia Cultural. És un complement necessari per a especialitzar-se en camps com la Psicologia Clínica, la Psicologia de la Salut, la Psicologia de l'Esport, la Psicologia del Desenvolupament o la Psicologia de l'Educació.

Competències

- Comunicar-se eficaçment, fent ús dels mitjans apropiats (orals, escrits o audiovisuals), tenint en compte la diversitat i tots aquells elements que puguin facilitar o dificultar la comunicació.
- Escoltar activament per poder obtenir i sintetitzar la informació pertinent i comprendre el contingut.
- Reconèixer i apreciar les valoracions externes sobre la pròpia actuació.
- Reconèixer la dimensió social de l'ésser humà, considerant els factors històrics i socioculturals que intervenen en la configuració psicològica humana.
- Treballar en equip.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar conceptes i identificar processos psicosocials en l'anàlisi dels elements que faciliten i obstaculitzen la comunicació social.
2. Elaborar preguntes i respostes sobre conceptes i processos psicosocials explicats a classe.
3. Esquematitzar, a través de l'escriptura, textos clàssics de psicologia social.
4. Exposar públicament les anàlisis i els resultats de recerques psicosocials treballades prèviament a classe.
5. Identificar alguns conceptes i processos psicosocials que mostren la dimensió social del comportament individual de la persona.
6. Il·lustrar conceptes i processos psicosocials mitjançant exemples de la vida quotidiana.
7. Indicar alguns conceptes i processos psicosocials que permeten comprendre i explicar la interacció social entre les persones.
8. Inferir conceptes i processos psicosocials a partir d'experiències clàssiques de la psicologia social.
9. Reconèixer i apreciar les valoracions externes sobre la pròpia actuació.
10. Reordenar material audiovisual d'experiments clàssics de la psicologia social.
11. Treballar en equip.

Continguts

L'assignatura contempla 3 blocs de coneixement, distribuïts de forma intercalada: L'individu Social, Explicacions i Comunicació i Relacions Interpersonals.

1) L'individu social: Actituds

Definició. Medició. Relació actitud-conducta. Funcions de les actituds. Formació. Canvi d'actituds. Teoria de la comunicació persuasiva. Teoria de la dissonància cognitiva.

2) Explicacions quotidianes i Comunicació

Societat de la comunicació. Definicions i problemes de comunicació.

Comunicació verbal i no verbal.

Concepcions realistes, representacionistes y construccionistes del llenguatge. El llenguatge i el discurs com a constructors de realitats. Discurs i pràctiques socials.

3) Relacions interpersonals: agressió, comportament pro-social. Atracció interpersonal.

Agressió. Teories explicatives: etologia, teoria frustració-agressió, aprenentatge per reforç, aprenentatge vicari, normes socials, visió sociohistòrica en la definició i estudi de l'agressió.

Comportament pro-social. Teories explicatives: sociobiologia, intercanvi social, normes, aprenentatge vicari. Factors que mediatitzen el comportament pro-social.

Atracció interpersonal. Teories explicatives: intercanvi social i reforç, normes i aspectes sociohistòrics. Factors socials que mediatitzen l'atracció interpersonal.

4) L'individu social: Identitat

Identitat: Identitat social i identitat personal. Goffman i la gestió d'impressions. La identitat en l'Interaccionisme Simbòlic. Estatus. Rols. Categorització Social. Aspectes sociohistòrics de la identitat. Efectes de la construcció d'identitats: prejudici i discriminació. Ser home i ser dona: implicacions per a l'estudi del gènere.

5) L'individu social: Percepció, Emocions, Memòria

Percepció. New Look in Perception. Incidència dels factors culturals i socials en la percepció. Incidència dels processos de categorització. Formació d'impressions.

Emocions. Teories i models en l'estudi de les emocions. La construcció social de les emocions. Historicitat, relativisme cultural i escenaris emocionals. Emocions i control social.

Memòria. Antecedents: Frederic C. Bartlett i Maurice Halbwachs. La memòria com a construcció social: present, discurs i versions múltiples. El "món material" i les commemoracions.

Metodologia

L'assignatura s'imparteix en grups grans i en grups petits. Les classes en grups grans són classes magistrals mentre que en grup petit es tracta de classes pràctiques on predominarà el treball en grup.

Les classes en grups grans es faran en sessions d'una hora i mitja dues vegades a la setmana durant 13 setmanes (39 hores en total).

Les classes en grup petit es faran en sessions de dues hores, una vegada a la setmana durant 7 setmanes (14 hores en total).

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes magistrals en grup gran	39	1,56	1, 5, 7, 8
Classes pràctiques en grup petit	14	0,56	2, 4, 6, 9, 10, 11
Tipus: Supervisades			
Seguiment i tutorització de lectures de textos, exposicions orals i informe final de pràctiques	7	0,28	2, 3, 6
Tipus: Autònomes			
Cerca de documentació	7	0,28	3, 10
Elaboració de treballs en grup	7,5	0,3	9, 11
Estudi	30	1,2	1, 5, 7, 8
Lectura de textos	37,5	1,5	2, 3, 6
Preparació de lectures avaluable	3	0,12	2, 3, 6

Avaluació

Evidències d'aprenentatge i pes en la qualificació final:

Per tal de superar aquesta assignatura cal demostrar l'adquisició de les competències a través de la presentació de 3 evidències d'aprenentatge:

Evidència 1 (25%):

Activitat única: Prova individual a partir de la lectura d'un llibre clàssic o d'un article de psicologia social: 25%

Evidència 2 (35%):

Activitat A: Exposició oral grupal a les classes en grup petit dels progressos de l'activitat pràctica =17.5%

Activitat B: Informe final grupal de l'activitat practica = 17.5%

Evidència 3 (40%)

Activitat única: Examen individual tipus test sobre els continguts exposats a les classes magistrals: 40%

L'evidència 2 (pràctiques) està formada per dues activitats i la nota global de l'evidència s'obté fent la mitjana de les dues notes, sense que hi hagi cap nota mínima com a requisit en cada una de les activitats que la componen. Això us permet reavaluar una possible mala nota de la primera activitat amb la segona activitat, per aquesta raó aquesta evidència no es pot reavaluar al final del semestre.

Cal presentar cadascuna de les tres evidències per tal que es faci el càlcul de la nota final de l'assignatura (mitjana ponderada). És a dir, totes tres evidències són OBLIGATÒRIES i cal presentar-les en el seu moment.

Cal obtenir una nota mínima de 4 en l'evidència 3 (examen) per a poder superar l'assignatura.

Es considerarà superada l'assignatura si la persona obté una nota final igual o superior a 5.

Es considerarà "No presentat" quan una persona presenti activitats d'avaluació que sumades no arribin al 40% del pes de l'avaluació.

Els estudiants que hagin obtingut una nota final d'entre 4 i 4,99 podran optar, en la darrera setmana del semestre, a la reevaluació de les evidències INDIVIDUALS en què no hagi demostrat un rendiment satisfactori. També podran anar a la reevaluació de l'Evidència 3 les persones que tinguin una mitjana final superior a 5 però que no puguin superar l'assignatura per haver obtingut menys de 4 en aquesta evidència (examen).

QUADRE RESUM

Codi Evidència	Denominació	Pes	Format (oral, escrit o ambdós)	Autoria (individual, col·lectiva o ambdues)	Via (presencial, virtual o ambdues)
EV1	prova lectura	25%	escrit	individual	presencial
EV2A	exposició oral pràctiques	17.5%	oral	col·lectiva	presencial
EV2B	informe final pràctiques	17.5%	escrit	col·lectiva	virtual
EV3	examen	40%	escrit	individual	presencial

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
1. Prova lectura	25%	0	0	2, 3, 6
2.A. Exposició Oral a Pràctiques	17.5%	2	0,08	4, 9, 11

2.B. Informe activitat pràctica	17.5%	0	0	2, 6, 8, 9, 10, 11
3. Examen	40%	3	0,12	1, 5, 7

Bibliografia

BÀSICA:

Alvaro, J.L. y Garrido, A. (2003) *Psicología Social: Perspectivas psicológicas y sociológicas*. Madrid: McGraw Hill.

Elejabarrieta, F.J.; Íñiguez, L. (1984). *Construcción de escalas de actitud*. Documentos de Psicología Social. Serie Monografías. Universidad Autónoma de Barcelona.

Ibáñez, T. (Coord.) (2003) *Introducción a la Psicología social*. Barcelona: UOC.

Myers, D.G. (2008). *Exploraciones de la psicología social*. Madrid: McGraw Hill.

COMPLEMENTÀRIA:

Asch, S. (1952). *Psicología Social*. Buenos Aires: Eudeba.

Bierhoff, H.W. y Klein, R. (1988). Conducta prosocial. En M. Hewstone, W. Stroebe, J.P. Codol y G.M. Stephenson (Dir.). *Introducción a la Psicología Social*. Barcelona: Ariel, 1990.

Blanch, J.M. (1982). *Psicologías Sociales. Aproximación histórica*. Barcelona: Hora.

Botella, M. (1996). La interacción social. En T. Ibáñez (Coord.) (2003) *Introducción a la Psicología social*. Barcelona: UOC.

Bruner, J. (1990). *Actos de significado. Más allá de la revolución cognitiva*. Madrid: Alianza Editorial, 1991.

Burr, V. (1995). *Introducción al construccionismo social*. Barcelona: UOC/Proa, 1996.

Cherry, F. (1995) *The 'stubborn particulars' of social psychology*. London: Routledge, pp. 16-29.

Collier, G. Minton, H.L. i Reynolds, G. (1991). *Escenarios y tendencias de la Psicología Social*. Madrid: Tecnos, 1996.

Darley, J.M. y Batson, C.D. (1973). De Jerusalem a Jericó: un estudi de les variables situacionals i disposicionals en el comportament d'ajuda. [Document electrònic consultat el maig de 2011 a http://materials.cv.uoc.edu/continguts/UW08_10500_00576/index.html]

Deutsch, M. i Krauss, R.M. (1970). *Teorías en psicología social*. Buenos Aires: Paidós.

Dumont, L. (1983). *Ensayos sobre el individualismo*. Buenos Aires: Amorrortu.

Fernández Villanueva, C. (Ed.) (1998) *Jóvenes violentos. Causas psicosociales de la violencia en grupo*. Barcelona: Icaria.

Fernandez Villanueva, C. (2003) *Psicologías Sociales en el umbral del SXXI*. Madrid. Ed. Fundamentos

Gergen, K. (1992). *El yo saturado*. Barcelona: Paidós.

Gergen, K. (1994). *Realidades y relaciones. Aproximaciones a la construcción social*. Barcelona: Paidós, 1996.

Goffman, E. (1959). *La presentación de la persona en la vida cotidiana*. Buenos Aires: Amorrortu, 1997.

Goffman, E. (1963). *Estigma. La identidad deteriorada*. Buenos Aires: Amorrortu, 1998.

- Gil, A. i Vitores, A. (2009). *Comunicació i discurs*. Barcelona: UOC.
- Hewstone, M. i al. (Dir.) (1990). *Introducción a la Psicología Social. Una perspectiva europea*. Barcelona: Ariel.
- Ibáñez, T. (1988). *Aproximaciones a la Psicología Social*. Barcelona: Sendai.
- Martin-Baró, I. (1983). *Acción e ideología. Psicología Social desde Centroamérica*. El Salvador: UCA Editores.
- Martin-Baró, I. (1989). *Sistema, grupo y poder. Psicología Social desde Centroamérica(II)*. El Salvador: UCA Editores.
- Martín-Baró, I. (1983). Violencia y agresión social. En I. Martín-Baró: *Acción e ideología. Psicología Social desde Centroamérica*. San Salvador: UCA, 1996.
- Mead, G.H. (1934). *Espíritu, persona y sociedad*. Ciutat de Mèxic: Paidós, 1990.
- Morales, J.F. (coord) (1999). *Psicología Social*. Madrid: McGraw-Hill, 2ªed.
- Moscovici, S. (Ed.) (1986). *Psicología Social*, Barcelona: Paidós, (2 vols.).
- Muñoz, J. (1990). El papel de las normas en la definición de agresión. *Boletín de Psicología*, 26, 33-51.
- Myers, D.G. (2004). *Psicología Social*. México: McGraw Hill.
- Torregrosa, J.R. i Crespo, E. (eds.) (1984). *Estudios básicos de psicología social*. Barcelona: Hora.
- Vázquez, F. i Muñoz, J. (2003). La memoria social como construcción colectiva. Compartiendo y engendrando significados y acciones. En F. Vázquez (Ed.). *Psicología del comportamiento colectivo*. Barcelona UOC, pàgs. 189-258.
- Yela, C. (2000). *El amor desde la psicología social. Ni tan libres ni tan racionales*. Madrid: Pirámide